

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/33, p. 291-312

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12665>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. İlke EVİN GENCEL –
Doç. Dr. Mesut GÜN

This article was checked by iThenticate.

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNİN YETERLİKLERİ VE GELECEĞİ: METAFORİK BİR ANALİZ*

Kasım KARATAŞ** - Tuncay ARDIÇ*** - Behçet ORAL****

ÖZET

Bu araştırmada öğretmen adaylarının mesleklerini algılama biçimleri, öğretmenlik mesleki yeterliklerine yönelik düşünceleri, gelecekte nasıl bir öğretmen olmayı tasarladıkları ve öğretmenlik mesleğinin geleceği konusunda görüşleri incelenmiştir. Betimsel araştırma modelinin benimsendiği bu araştırma için veriler; 2016 – 2017 eğitim – öğretim yılında Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi'nin çeşitli bölümleri ve sınıf düzeylerinde öğrenim gören öğrencilerden açık uçlu soru formuyla toplanmıştır. Açık uçlu soru formundan edinilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğretmen adayları-öğretmenlik mesleğinin kutsallığına ve önemine dikkat çekmişlerdir. Ayrıca gelecekte öğrencilerinin topluma faydalı bireyler olabilmesi için mesleklerinin hakkını verecek şekilde fedakârlık gösteren, planlı ve disiplinli, kendi özgün öğretim stratejileri oluşturabilen yenilikçi ve öğrencilerine rol model olan unutulmayacak bir öğretmen olmayı hayal etmektedirler. Bir diğer bulguda ise, öğretmen adaylarının ilgili alanyazınla örtüşen şekilde öğretmen yeterliklerine ilişkin bir öğretilerde olması gereken birçok kişisel ve mesleki yeterlikleri ifade ettikleri görülmektedir. Son olarak, öğretmen adayları öğretmen olarak atanamama kaygısına ve mesleğin toplum içerisinde itibarını yitirmesine bağlı olarak mesleklerinin geleceğine ilişkin umutsuz ve karamsarlık içerisinde oldukları ve geleceklerini parlak göremedikleri tespit edilmiştir. Bu bulgular ışığında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin önemine ve öğretmen olarak sahip olmaları gereken yeterliklere ilişkin farkındalık içerisinde oldukları; fakat mesleklerinin geleceğini parlak göremediklerinden dolayı mesleğe yönelik motivasyonlarının düştüğü sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayları, metafor, öğretmenlik mesleği, öğretmen yeterlikleri.

* Bu çalışma 20-23 Nisan 2017 tarihleri arasında düzenlenen 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi'nde (ICES/UEBK-2017) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Arş. Gör., Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, El-mek: kasimkaratas@outlook.com

*** Arş. Gör., Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, El-mek: ardictuncay@gmail.com

**** Prof.Dr., Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, El-mek: oralbehcet@gmail.com

TEACHING PROFESSION'S COMPETENCIES AND ITS FUTURE: A METAPHORICAL ANALYSIS

ABSTRACT

This study examines prospective teachers' perceptions of their professions, their thoughts about teacher competencies, what kind of teacher they plan to be in the future and the future of teaching profession. The descriptive research model is adopted for this research. Data of the study gathered with open - ended question form from students at various departments and class levels of Dicle University Ziya Gökalp Faculty of Education during 2016 - 2017 academic year. Content analysis is used in the analysis of the data obtained from the open-ended questionnaire. According to the findings obtained, teacher candidates - highlighted the sanctity and importance of the teaching profession. They also dream of being a planned, disciplined, innovative, role model and unforgettable teacher who can create their own unique teaching strategies and sacrifice their profession so that future students can become useful to the society. In another finding, it appears that teacher candidates have expressed many personal and professional competencies that a teacher should have, in a manner that overlaps the relevant literature. Finally, prospective teachers are in desperation and pessimism and do not see their future brightly, depending on their anxiety about not being able to be appointed as teachers of their profession for the future and lack of respect within the society. In these findings, prospective teacher candidates are aware of the importance of the teaching profession and the competencies they should possess as teachers; but because they do not see the future of their profession brightly, their motivation to work has fallen.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Teachers are the architects of the future generations. Having the power to transform the individuals and the community they are seen as the most important shareholder and contributor in fostering students according to the states' adopted education philosophy. Teaching profession represents a balanced co-existence on one side helping individuals' self discovery and self actualization and with the responsibility of creating the future of the society being a role model and guiding necessities (TEDMEM, 2014). Teacher education programs are expected to equip the teacher candidates with the necessary qualifications and competencies of the era. The influence of teachers in building the future of society and the need to build up the future in a healthy manner requires that teachers be well trained in all aspects. One of the basic conditions for achieving this is to keep the future prospects of the teacher candidates alive. It is thought that the candidate teachers' gaining the cognitive and affective qualities required by the profession in this process and graduate by acquiring the relevant qualifications will

contribute to the quality of education and training services in the service delivery period.

Purpose of Study

In this research, it is tried to determine how the prospective teachers perceive their profession, their thoughts on professionalism of teaching profession and their mentality of their future profession.

For this purpose, the following four questions were searched in this research:

- What are prospective teachers' metaphorical perceptions of the teaching profession and how do they justify it?
- What kind of a teacher do prospective teachers' plan to be in the future?
- How do the prospective teachers foresee the future of the teaching profession?
- What are the opinions of the prospective teachers about the qualifications of the teaching profession?

Method

This study is in survey model. Through easy-accessible sampling which is one of the purposeful sampling methods, 183 teacher candidates in different programs and grades at University of Dicle, Turkey composed the sample. To learn the metaphors of teacher candidates towards the profession and their views regarding the future of teaching a questionnaire which includes 4 open-ended questions is used as a data collection tool. One of the data analysis techniques of qualitative research, content analysis is used to analyze the data and create themes.

Findings

The themes based on the findings are; the metaphor of teaching, the image of future teacher, the perceptions regarding the future of the profession and competencies envisaged in teachers. On the basis of teaching metaphor the terms, guide, candle, paternity, motherhood, soil, gardening, light, architect, star, tree, mirror, sapling are outstanding. In the light of these concepts, prospective teachers view the "teaching profession" as a sacred profession in terms of preparing individuals for tomorrow. They also see the teachers as the person who shapes the future by educating the generations and prepares the students for life with a sense of compassion and compassion. When prospective teachers are examined under the theme of future teacher image, prospective teachers want to be teachers; who have professional qualifications, are not forgotten by their students and leave a mark on their lives; integrating and valuing students with love, respectful and understanding. They also want to be teachers who internalize disciplined and democratic attitudes. For the theme "perceptions regarding the future of the profession" the teacher candidates do not see the future of the teaching profession very bright because of their concerns about appointment, and they draw a pessimistic and hopeless picture at this point. They also have a vision that from day-to-day the job will lose its reputation and it will stay as an undervalued profession. Finally, in the theme of the competencies

Turkish Studies

envisaged in teaching, according to the prospective teachers; the teacher is the person who has the professional formation and the technopedagogical merit, can educate the students versatile, can keep up to date with the information required by the age, and can be useful to the society as a person who has assimilated his profession and has given his heart.

Results

As a result of the findings, teacher candidates are aware of the necessities and competencies of the teaching profession; but they seem to be pessimistic and desperate about the future of the profession because of the appointment problem. They also think that the value attributed to the profession falls and its discredited due to the wrong education policies. It is thought that these situations lead to low motivation of the teacher candidates in the undergraduate education process and therefore they will not be able to acquire the qualifications required by the teaching profession. One of the two main indicators that determine the development levels of societies is qualified human power. The growth of qualified human power can be achieved via the presence of well-equipped, open-minded, knowledge-savvy, changeable, open-minded, contemporary teachers. Therefore, it is considered that being teachers of the future teacher candidates' having the qualifications required by the profession and being beneficial to the society depend on the positive perception and ideas regarding the future of the profession. In line with this requirement, the number of teachers required for our country in the future should be determined taking into account the number of teachers who are graduated and who cannot be appointed, and within the plan, training faculties and pedagogical formation education quotas should be limited. It is also suggested that the teacher appointment system should be regulated based on justice and merit.

Keywords: Teacher candidates, metaphor, teaching profession, teacher competencies.

1. GİRİŞ

Öğretmenler, gelecek neslin mimarlarıdır. Bireyleri ve toplumu dönüştürme gücüne sahip olan öğretmenler, öğrencileri sistemin benimsediği eğitim felsefesine uygun bir şekilde yetiştirmede en önemli paydaş ve katkı sağlayıcı olarak görülmektedir. Bu önemden hareketle 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda öğretmenlik mesleğinin bir uzmanlık/ihtisas alanı olduğu belirtilmiştir. Devletin eğitim öğretim işlerini yapmakla ve bu süreci yönetmekle sorumlu olan öğretmenlerin mesleki başarısının, kişisel yeterlik düzeyi ve mesleğe ilişkin tutumlarına bağlı olduğu düşünülmektedir.

Öğretmenlik mesleği, bireyin kendisini keşfetmesi ve gerçekleştirmesi yönünde sunulacak yardım içeriğiyle gelişimin aynası olmayı, diğer taraftan mesleğin doğasında barınan model olma ve yönlendirme gerekliliği ile toplumun geleceğini oluşturma sorumluluğu arasında beslenen dengeli bir buluşmayı temsil etmektedir (TEDMEM, 2014). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin neleri bilmesi ve yapabilmesi beklentisi sürekli değişen ve dinamik bir özelliğe sahiptir. Toplumlar karmaşık ve planlanamayan bir dönüşüm süreci yaşamakta ve bu dönüşüm insanların nasıl çalıştığını, iletişimlerini, ilişkilerini, nasıl yaşadıklarını ve nasıl öğrendiklerini değiştirmektedir (TED, 2009). Bu değişime bağlı olarak, öğrencilerin sınıflarda ne yapacağı ve öğretmenlerin nasıl öğreteceğine

ilişkin çok farklı görüşler ortaya çıkmaktadır. Oğuzkan'a (1998) göre, öğretmenlik mesleği öğretim ve yönetim görevlerinin ötesinde; kişisel yeterlik ve mesleki tutumlar çerçevesinde sınırların çizildiği, bu sınırlara göre süreç sonunda ortaya çıkacak ürün niteliğinin belirlendiği, oluşan ürün niteliğinin değiştirilmesinde telafinin çoğu zaman mümkün olmadığı, yapılan yatırımların uzun vadede, bireysel ve beraberinde toplumsal kazanca dönüştürebildiği stratejik bir toplumsal statü olarak tanımlanmaktadır.

Eğitimin amacı temel becerilerin ve olgusal bilgilerin kazandırılmasından, üst düzey düşünme ve performans becerilerinin geliştirilmesine doğru bir dönüşüm geçirmekte ve bununla birlikte toplumun öğretmenlerin neleri bilmesi ve neleri yapabilmesine ilişkin algıları da değişmektedir (Darling-Hammond, Wise ve Klein, 1999). Dolayısıyla, değişen çağın ve toplumun beklentilerine uygun biçimde öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliklerde güncellemelerin yapılması gerekli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, öğretmen adaylarının yetiştirildiği eğitim fakülteleri lisans programları; söz konusu öğretmen yeterliklerini sağlaması ve öğretmenleri geleceğe hazırlama noktasında önem taşımaktadır.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini seçmelerinde pek çok neden etkili olabilmektedir. Bu etkenler öğretmenlik mesleğini kendilerine uygun görmeleri, sevmeleri, öğretmenlik yaparak mutlu olacaklarına inanmaları ve ebeveynlerinin istekleri olabilir (Şahin, 2011). Diğer taraftan farklı mesleklere göre öğretmenlik mesleğinin gelecekte iş garantisi sağlama oranının yüksek olması da bu mesleğin seçilmesinde büyük etkidir (TED, 2009). Öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin kontenjanları, 2009 yılında yüzde elliye aşan oranlarda artırılması ve fen – edebiyat fakültesi mezunlarının pedagojik formasyon verilerek öğretmen olma hakkının tanınması öğretmen sayılarının artmasına neden olmuştur. Artan öğretmen sayısı ve halihazırda eğitim fakültelerinde okuyarak öğretmen adayı olan kişilere gelecekte devlet tarafından istihdam sağlanması konusunda sorunlar oluşmaktadır. Nitekim 2000'li yılların başında yaklaşık 70 bin atama bekleyen öğretmen sayısının günümüz itibarıyla 350 bini bulduğu görülmektedir (Türk Eğitim-Sen, 2015). Dönemin Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı, 31 Mart 2016 tarihinde toplam öğretmen sayısının 921 bin 389 olduğunu ve yapılan bu atamalarla birlikte Türkiye genelinde öğretmen doluluk oranının yüzde 93'ü geçtiğini beyan etmiştir (İHA, 2016). Söz konusu bu durum göz önünde bulundurulduğunda öğretmen adaylarında gelecekte mezun olduklarında atanamama kaygısı oluşmaktadır.

Öğretmen adaylarının mezuniyet sonrası atanmama kaygısı geleceğe ilişkin olumsuz algı ve beklentilere sahip olarak umutsuzluğa kapıldıkları araştırmalarda görülmektedir (Ceyhan, 2004). Çeşitli branşlardan öğretmen adayları üzerinde yapılan araştırmalarda öğrencilerin geleceğe ilişkin umutsuzluk düzeyleri okulun ilk yılında düşük seyrederken, sınıf düzeyleri arttıkça umutsuzluk düzeylerinin de arttığı saptanmıştır (Gençay, 2009; Kırimoğlu, 2010). Diğer taraftan, farklı araştırmalarda öğretmenlik mesleğini isteyerek seçen öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin geleceğine yönelik olumlu bakış açılarının olduğu da saptanmıştır (Aslan ve Köksal-Akyol, 2006; Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007; Bursal ve Buldur, 2016; Eret-Orhan ve Ok, 2014; Ünal ve Şimşek, 2008). Mesleğe ilişkin beklentilerin olumlu olması rağmen öğretmen olarak atanamadıkları takdirde yaşamlarının olumsuz olarak etkileneceği de bilinmektedir (Şahin, 2011). Bu noktada öğretmen yetiştirme politikası ile ülkenin öğretmen gereksinimi arasındaki uyumun sağlanması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Ülkede ihtiyaçtan fazla öğretmen yetiştirilmesi, öğretmen gereksinimi olmasına karşın yeteri kadar atama yapılmaması, öğretmen adaylarının ya başka mesleklere yönelmesine ya da işsiz kalmasına neden olacağı düşünülmektedir. Böylesi bir durum ise; öğretmen adaylarının motivasyonunun düşmesine ve mesleki tutumlarının olumsuz olmasına, öğretmen yetiştirme programı aracılığıyla edinmesi gereken bilgi ve becerilere yeteri sahip olamamasına yol açacaktır. Uzun vadede bu durumun ise ilkokuldan lise kademesine kadar eğitim öğretimin niteliğinin

etkilemesi olasıdır. Çünkü bir ülkede insanların bilgi ve beceri düzeyinin öğretmenlerin yetişmişlik ve kalite düzeyi ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla nitelikli ve kendinden beklenen yeterlikleri sağlamış öğretmenlerin yetişmesi ise; gelecekte iş kaygısı olmadan motivasyonu yüksek biçimde kendini öğretmenliğe adanmış kişilerin olmasına bağlıdır.

Öğretmen yetiştirme programlarının gelecekte bu mesleği icra edecekleri, çağın gerektirdiği özelliklerle ve yeterliklerle donatması beklenmektedir. Toplumun geleceğini kurmada öğretmenlerin etkisi ve geleceği sağlıklı bir biçimde kurma gereksinimi, öğretmenlerin her açıdan iyi yetiştirilmelerini gerekli kılmaktadır. Bunu sağlamanın temel koşullarından biri, öğretmen adaylarının gelecek umutlarını canlı tutmaktır. Öğretmen adaylarının mesleğin gerektirdiği bilişsel ve duyuşsal özelliklerini bu süreçte kazanması ve ilgili yeterlikleri kazanarak mezun olması, hizmet verme sürecinde eğitim öğretim hizmetlerinin kalitesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Söz konusu bu önemden hareketle, bu çalışmada gelecekte eğitim sisteminin en önemli parçası olacak olan öğretmen adaylarının mesleklerini algılama biçimleri, öğretmenlik mesleki yeterliklerine yönelik düşünceleri ve gelecekteki mesleklerini zihinsel açıdan nereye konumlandıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Çünkü söz konusu durumların öğretmen adaylarının ileride yapacakları mesleklerinin sorumluluklarını yerine getirme durumunu etkileyeceği düşünüldüğünden, mevcut durumun belirlenerek ortaya konulması önemli görülmektedir. Ayrıca, ülkemizde öğretmen atamalarının sayısının görece az olması ve öğretmen seçiminde izlenen stratejilerin (KPSS ve mülakat vb.) öğretmen adaylarının mesleki geleceklere ilişkin bakış açılarını etkileyip etkilememesi durumu da merak konusudur. Bu noktada bu çalışma ile öğretmenlik mesleğinin geleceğinin belirlenmesinde etkili rol oynayan politika yapımcıların izledikleri politikaların öğretmen adaylarının görüşlerine nasıl yansıtıldığıyla ilgili ipuçları vereceği de düşünülmektedir.

Araştırmanın amacı kapsamında öğretmen adaylarının algı ve görüşlerinin belirlenmesinde metaforlar kullanılmıştır. Çünkü bireylerin deneyimlerinin ve bakış açılarının ortaya çıkmasında metaforların etkili bir işleve sahip oldukları bilinmektedir. Saban'a (2008) göre metaforlar bireyin zihninin belli bir anlayış biçiminden başka bir anlayış biçimine hareket etmesini sağlayarak, o bireyin belli bir olguyu başka bir olgu olarak görmesine olanak tanımaktadırlar. Guerrero ve Villamil'a (2002) göre ise metafor; bir duruma ait karmaşık yapıları betimlemek ve anlamlandırılmasını kolaylaştırmak için bu yapıları farklı bir yapıya yansıtma için kullanılan araçlardır. Ayrıca metafor bireylerin kendi dünyalarını anlamalarına ve yapılandırmalarına yönelik güçlü bir zihinsel haritalama ve modelleme mekanizması olma gibi bir işleve sahiptir (Arslan ve Bayrakçı, 2006). Bu amaçla öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin yeterlikleri ve geleceğine ilişkin algı ve görüşlerinin belirlenmesinde metaforik olguların kullanılması, zihinsel anlayışlarının belirlenmesi ile deneyimleri ve bakış açılarının çok boyutlu olarak ortaya konmasına hizmet edeceği düşünülmektedir.

Bu amaç doğrultusunda bu çalışmada aşağıdaki 4 soruya yanıt aranmıştır:

- 1-) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin metaforik algıları nedir ve nasıl gerekçelendirmektedirler?
- 2-) Öğretmen adayları gelecekte nasıl bir öğretmen olmayı tasarlamaktadırlar?
- 3-) Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin geleceğini nasıl öngörmektedirler?
- 4-) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin yeterlikleri hakkındaki görüşleri nedir?

2. YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin metaforik algılarını belirlemek ve öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin görüşlerini öğrenmek amaçlandığından

betimsel araştırma niteliği taşımaktadır. Betimsel araştırma, var olan bir olayı nicel veya nitel yönden betimleyen araştırma türüdür (McMillan ve Schumacher, 2010).

Çalışma Grubu

Araştırma 2016 – 2017 eğitim – öğretim yılında Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi'nin çeşitli bölümleri ve sınıf düzeylerinde öğrenim gören öğrencilerle birlikte gerçekleştirilmiştir. Zamanın sınırlı olması, ekonomik yönünden avantaj sağlaması, kolay ulaşılabilirlik ve geri dönüş oranı fazla olacağı düşüncesiyle örneklem alma yoluna gitmeden çalışma grubu üzerinde çalışılmıştır. Çalışma grubu 43'ü erkek 140'ı kadın olmak üzere toplam 183 öğretmen adayından oluşmaktadır. Çalışma grubundaki kadın öğretmen adaylarının görece fazla olması okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının kadın oranı fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Çalışma grubuna ilişkin diğer bilgiler aşağıda Tablo 1'de sunulmaktadır.

Bölümler	Sınıf Düzeyi	Toplam
Coğrafya Öğretmenliği	3	16
Kimya Öğretmenliği	2	10
Okul Öncesi Öğretmenliği	2-3	85
İngilizce Öğretmenliği	2	40
Sınıf Öğretmenliği	3	32
Toplam		183

Tablo 1'de görüldüğü üzere Coğrafya Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliği, Okul Öncesi Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği lisans programlarında öğrenim gören ikinci ve üçüncü sınıf düzeyinde öğretmen adaylarından veriler toplanmıştır. Coğrafya Öğretmenliği ve Kimya Öğretmenliği lisans programlarının öğrenci kontenjanlarının düşük olması ve araştırmaya katılımda gönüllük esası dikkate alınması dolayısıyla bu bölüm öğrencilerinin sayılarının görece olarak düşük olduğu görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Betimsel araştırmalarda kullanılan bilgi toplama araçları bakımından farklılık gösterirler. Bu tür araştırmalarda en sık kullanılan teknikler anketlerdir (Balci, 1989). Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin metaforlarını belirlemek ile gelecekte nasıl bir öğretmen olmak istediklerini ve öğretmenlik mesleğinin geleceğini nasıl öngördüklerini öğrenmek için açık uçlu soru formu kullanılmıştır. Bu kapsamda öğretmen adaylarından, öğretmenlik mesleğini hangi metaforla ilişkilendirdiklerini belirlemek için “Öğretmen.....gibidir.” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Sonrasında öğretmen adaylarının öğretmen kavramıyla ilişkilendirdikleri metaforu açıklamaları amacıyla “Çünkü.....” kelimesi ile başlayan bölümü ayrıntılı olarak doldurmaları istenmiştir. Son aşamada ankette yer alan “Gelecekte nasıl bir öğretmen olmayı hayal ediyorsunuz?” ve “Öğretmenlik mesleğinin geleceğini nasıl görüyorsunuz?” sorularına cevap vermeleri beklenmiştir. Böyle bir yaklaşımın kullanılmasındaki temel amaç, öğretmen adaylarının kendi el yazılarıyla yazdıkları formları birer doküman olarak kabul edip, araştırmada temel veri toplama aracı olarak bu formları kullanmaktır. Formun geliştirilmesi sürecinde alandan uzman (eğitim bilimleri alanında çalışan) 4 öğretim elemanından görüş alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra son şekli verilen açık uçlu anket formu öğretmen adaylarına uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi, toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirir ve önceden belirli olmayan temaların boyutların ortaya çıkarılmasına olanak tanımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu bağlamda öğretmen adaylarından elde edilen verilerin içerik analizi yapılırken, her bir soruya verilen yanıtlar ayrıntılı bir şekilde incelenerek ve anlamlı bölümler oluşturularak kodlanmaya çalışılmıştır. Tümevarımcı analiz yaklaşımıyla öğretmen adaylarının anlamlı her bir cümlesi veya kavramı için birer kod atanarak bir kod listesi oluşturulmuştur. Bu aşamada başta metafor sorusu dikkate alınarak belli bir metaforun belirgin bir şekilde dile getirilip getirilmediğine bakılmış, metafor olarak sayılmayacak kavramlar listeden çıkarılmıştır. Bu aşamada bazı öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin birden fazla metafor ürettikleri, bazılarının ise hiç metafor üretmedikleri gözlenmiştir. Ayrıca katılımcı ifadelerinden, her metafor için gerekçeleriyle birlikte o metaforu en iyi temsil ettiği düşünülen örnek metafor listeleri oluşturulmuştur. Diğer sorular için tema geliştirme aşamasında, öğretmen adaylarının nasıl bir öğretmen olacaklarına ilişkin hayallerini ve öğretmenlik mesleğinin yeterliklerine ve geleceğine ilişkin görüşlerini açıklarken kullandıkları ifadelerin ortak özellikleri incelenerek ilgili temalar oluşturulmuştur. Bu süreçte her bir soru için benzer anlamları ifade eden bazı kodlar birleştirilerek yeniden isimlendirilmiş ve kodlar anlamlı temalar altında birleştirilmiştir. Nitel veriler analiz edilirken sayısallaştırma yoluna gidilmiştir. Nitel verilerin sayısallaştırılmasındaki amaç; nesneliği yakalamak değil, verilerin yorumlanmasının adil biçimde yapılmasına ve temaların karşılaştırılmasına olanak tanınması (Yıldırım ve Şimşek, 2011) dolayısıyla veriler sayısallaştırılarak temalara ilişkin yüzdeler bilgisi verilmiştir. Temalar belirlendikten sonra bu temalar çalışmanın araştırma problemleri doğrultusunda alt temalar şeklinde düzenlenmiştir.

Bu çalışmanın geçerliğini ve güvenilirliğini artırmak için uzman incelemesi ve ayrıntılı betimleme, veri analiz sürecinin açıklanması, nitel verilerinin sayısallaştırılması, çalışma grubunun nasıl seçildiğinin açıklanması, verilerin tutarlı bir şekilde yansıtılması gibi stratejiler (Yıldırım ve Şimşek, 2011) izlenmek suretiyle tedbirler alınmaya çalışılmıştır. Çalışmada iki alan uzmanı bir arada çalışarak kod ve temaların oluşturulması sürecinde görüş birliğine varmışlardır. Aynı şekilde bulgular sunulurken sık sık öğretmen adaylarının görüşlerini içeren alıntılara yer verilmiştir. Ayrıca Merriam'a (2013) göre; bir çalışmanın geçerliği ve güvenliği önemli ölçüde araştırmacı etiğine bağlıdır. Bu bağlamda çalışmanın verileri toplanırken etik kurallara uygun tavır sergilenmiştir. Veriler açık uçlu bir anket aracılığıyla toplandığı için özellikle kişisel bilgilerin gizlenmesi, verilerin toplanması ve verilerin analizi sürecinde etik ilkelere özen gösterilmiştir. Araştırmaya gönüllü katılım göstermek isteyenlerle çalışılmış, herhangi bir baskı uygulanmamıştır. Aynı şekilde veri toplama sürecinde öğretmen adaylarının olumlu ya da olumsuz görüşlerini net bir biçimde yazmaları istenmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin metaforik algıları, gelecekteki öğretmen imgeleri, öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin öngörüler ve mesleğin yeterliklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Öğretmenlik mesleğine ilişkin metaforlar

Araştırmada ilk olarak öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğini ne ile özdeşleştirdiklerine ilişkin metaforlar sorulmuş ve ayrıca gerekçelerini de belirtmeleri istenmiştir. Bu noktada öğretmen adaylarının özdeşleştirdikleri öğretmenlik mesleğine ilişkin metaforlar bulguları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Oluşturdukları Metaforlar

<i>Metafor</i>	<i>f</i>	<i>Metafor</i>	<i>f</i>	<i>Metafor</i>	<i>f</i>
Annelik	21	Tohum	2	Nimet	1
Rehber	17	Lider	2	Panzehir	1
Babalık	15	Sihirbazlık	2	Mimar	1
Ebeveyn/Aile	13	Marangozluk	2	Lokomotif	1
Ağaç	12	Bumerang	2	Bilgi kutusu	1
Işık	10	Bitmeyen bir yolculuk	2	Devrimci	1
Hayat	9	Fener	2	Heykeltraşlık	1
Mum	8	Yıldızlar	2	Çiftçi	1
Toprak	6	Direksiyon	2	Havuz	1
Fidan	6	Doktorluk	1	Ayna	1
Bahçivanlık	4	Hamur	1	Yuva	1
Yol	4	Güneş	1	Coğrafya	1
Kitap	3	Gelecek	1	İşçilik	1
Su	2				
Toplam					170

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini kavramını 41 imgesel metaforla özdeşleştirdiği ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmen kavramını en çok “Annelik (21), rehber (17), babalık (15), ebeveyn/aile(13), ışık (10), hayat (9), mum (8), toprak (6), fidan (6), ağaç (5), bahçivanlık (4), yol (4)” metaforlarıyla özdeşleştirdiği görülmektedir. Öğretmenlik mesleğine ilişkin özdeşleşen metaforlardan oluşturulan temalar ise Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3: Öğretmenlik mesleğine ilişkin oluşturulan temalar

Temalar	f	Yüzde
Kutsallığıyla öğrenciye şefkat ve merhamet gösteren	76	45
Öğrencinin bilgi ve beceri gereksinimlerini karşılayan	44	26
Fedakârlığıyla öğrenciye yol gösteren	29	17
Deneyimiyle öğrenciyi şekillendiren	12	7
Vizyonu ile gelecek nesli hazırlayan	8	5
Toplam	170	100

Tablo 3’de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakış açıları; öğretmenliği kutsal bir meslek olarak gördükleri ve şefkat ve merhametle öğrenciye yaklaşarak öğrencileriyle her yönden ilgilenmesi gerektiği yönündedir. Bu duruma ilişkin katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir:

ÖA23: “Öğretmenlik annelik gibidir. Çünkü annelerde çocuklarına doğdukları andan itibaren öğretmenlik yaparlar. Bir şeyleri tanıtırlar, bazı şeyleri öğrenmelerine ve yapmalarına rehber olurlar.”

ÖA17 : “ Öğretmen ebeveyn gibidir. Çünkü ihtiyacına koşan, sarıp sarmalayan, koruyup kollayan, iyisiyle kötüsüyle yanında olan hayata hazırlamak için bizlerle birlikte adım atan 2. anne babadır.

ÖA66: “Öğretmenlik babalık gibidir. Çünkü baba evlatlarını nasıl severse evlatları da onu ve başkalarını öyle sever. Baba nasıl ki çocuklarına bir ideal ise öğretmen de çocukların idealidir.”

Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini öğrencinin bilgi ve beceri gereksinimlerini karşılama noktasında önemli bir meslek olarak görmektedirler. Dolayısıyla öğretmen adayları bu mesleği icra edecek olan kişilerin kendini yetiştirerek donanımlı olması gerektiği yönünde görüşlerini belirtmektedirler. Buna ilişkin öğretmen aday görüşleri aşağıdaki gibidir:

ÖA35: “Öğretmenlik ağaç gibidir. Çünkü her zaman öğrencilerine engin bilgileriyle meyve vermelidir. Ağacın dalları nasıl sağlam olmalı ise öğretmende sağlam ve güven vermelidir.”

ÖA7: “Öğretmenlik havuz gibidir. Çünkü bir insan nasıl boş bir havuzu suyla dolduruyorsa, öğretmenler de bilgi ve becerileriyle öğrencilerini doldurmaya çalışır. Havuz nasıl doluysa, öğretmen de eşsiz donanıma sahip biridir.”

ÖA38: “Öğretmenlik içi dolu kitap gibidir. Çünkü öğretmenin vücut bulma halidir. Öğretmen öğretendir sadece bilgi değil, hayata dair her şeyi de öğretendir.”

ÖA60: “Öğretmenlik bir gemi gibidir. Çünkü dalgalı bir denizden tecrübeli ve yetenekli bir kaptan olmadan ve o gemi ve de mürettebatla kurtuluşa erer.”

Elde edilen verilerin analizinde elde edilen bir diğer tema ise; öğretmenlik mesleğinin zor olduğunu, üst düzey fedakârlık gerektirdiği, öğrencilerine faydalı olma yolunda gayret ve çaba sarfedilmesi gereken bir meslek olduğu görüşündedirler. Bu görüşlere ilişkin öğretmen adaylarının ifadeleri aşağıdaki gibidir:

ÖA26 : “Öğretmenlik yıldızlar gibidir. Çünkü öğretmenlik yıldızlar gibi parlaktır. Ulaşılması zordur yıldızlara. Öğretmenlik de zor bir meslektir, herkes öğretmen olamaz.”

ÖA159 : “Öğretmenlik çiftçi gibidir. Çünkü verdiği emekler, çabalar yıllar sonra belli olur. Ne doğru ne yanlış yaptığı yıllar sonra ortaya çıkacaktır.”

ÖA43: “Öğretmenlik mum gibidir. Çünkü bir öğretmen tüm hayatını öğrencileri için harcar. Öğrencileri onun tek uğraşdır. Kendinden önce öğrencilerini düşünür. Kısacası mum misali ömrünü öğrencileri için tüketir.”

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise, öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini bireylerin geleceğini şekillendirme kritik bir önem atfetmektedirler. Ayrıca öğretmenin deneyimi, bilgi ve birikimleriyle öğrenciyi hayata hazırlaması ve mutlu bireyler olarak hayatını sürdürmesi noktasında gerekli bilgi ve beceri kazanımları sağlaması açısından önemli bir meslek olarak kabul etmektedirler. Buna ilişkin öğretmen aday görüşleri aşağıdaki gibidir:

ÖA123: “Öğretmenlik panzehir gibidir. Çünkü kötü koşullar karşısında engeller karşısında kendini ifade edemeyen yani kısaca kötü toplum olaylarından zehirlenmeye başlayan çocuklara panzehir olur.”

ÖA151: “Öğretmenlik sihirbazlık gibidir. Çünkü hayattan kopmuş bir çocuğu bir bireyi sihir çubuğuyla değiştirip hayata yeniden bağlayabilir. Ona hayatın tadını, neşesini, varolmayı, mutlu olmayı, öğretmenin sadece bilgi vermediğini onunla arkadaş, dost olmasını öğretmeli.”

ÖA96: “Öğretmenlik ağaç gibidir. Çünkü, öğretmen de ağaç gibi sürekli gelişir, büyür ve ağaç büyüdükçe daha ulu bir ağaca döner. Öğretmenlik de ağaç gibi zamanla öğrencilerine daha fazla meyve verir. Öğrenciler onların gölgesinden bile yararlanırlar.”

Son olarak araştırma bulgularından elde edilen bir diğer tema ise, öğretmen adayları öğretmenlik mesleğinin toplumsal yönüne dikkat çekerek gelecek neslin hazırlayıcı bir meslek olarak önemli bir rol biçmektedirler. Bu durumun gerçekleşebilmesini ise öğretmenin sahip olduğu mesleki yeterliklere ve vizyonerliğine bağlamaktadırlar. Öğretmen adaylarının görüşleri aşağıdaki gibidir.

ÖA68: “Öğretmenlik bumerang gibidir. Çünkü; çocuklarımıza vereceğimiz her davranış bize doğrudan veya dolaylı yollardan direkt geri dönüş yapacaktır.”

ÖA89: “Öğretmenlik güneş gibidir. Çünkü, öğretmenler insan hayatında çok önemli bir yere sahiptir. İnsanlara yol gösteren bir rehber gibidir. İnsanların içini ısıtan bir güneştir. İnsanlar nasıl ki güneşi bir ihtiyaç olarak görüyorsa öğretmen de öyle bir ihtiyaçtır.”

ÖA102: “Öğretmenlik tren vagonu gibidir. Çünkü ilk vagon geleceği gören, yön veren kararlı mekanizmadır. Eğer ilk vagon görevini tam yerine getiremezse diğer vagonlarda görevini yerine getiremez ve geleceği şekillendiremez.”

ÖA15: “Öğretmenlik ışık gibidir. Çünkü kapalı olan gözleri yaydığı ışıkla açar. Geleceği görmemizi sağlar. Çocuğun karanlığa değil de ışığa yürütmesini sağlar.”

Özetle öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine ilişkin imge ve bakış açıları; mesleğin kutsal bir yönünün olduğu, öğrencinin bilgi ve beceri kazandıran kaynağı olduğu, mesleği icra edeceklerin donanımlı olması gerektiği, özellikle fedakarlık gerektiren ve toplumu şekillenmesinde önemli rolü olan bir meslek olarak kabul ettikleri görülmektedir.

3.2. Gelecekteki öğretmenlik imgeleri

Araştırmada yanıt aranan bir diğer durum ise öğretmen adaylarının gelecekte nasıl bir öğretmen olmayı hayal ettiklerine ilişkindir. Bu duruma ilişkin elde edilen verilerin analizi sonucunda oluşan temalar aşağıda Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4: Öğretmen adaylarının gelecekteki öğretmenlik imgesine ilişkin temalar

Temalar	f	Yüzde
Fedakâr ve sevgi ile yaklaşan	42	23,86
Alan yeterliklerine sahip	21	11,93
Mesleğin hakkını vermeye çalışan	18	10,23
Unutulmayacak bir öğretmen	17	9,66
Planlı ve disiplinli	12	6,82
Özgün ve yenilikçi	11	6,25
Hümanist değerleri benimseyen	11	6,25
Öğrencisiyle her yönden bütünleşen	10	5,68
Çocukların dilinden anlayan	9	5,11
Adil ve baskıcı olmayan	8	4,55
Bireysel farklılıkları dikkate alan	7	3,98
Çocuklara rol model olabilen	5	2,84
Topluma faydalı bireyler yetiştiren	5	2,84
Toplam	176	100

Tablo 4’de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının gelecekteki öğretmen imgelerine ilişkin en çok vurguladıkları noktalar; gelecekte mesleğinin gerekliliklerini yerine getirebilme anlamında fedakârlık gösteren ve öğrencilerine sevgi ile yaklaşan, alanının gerektirdiği bilgi, beceri ve donanıma sahip mesleğin hakkını vermeye çalışan unutulmayacak bir öğretmen olmayı hayal etmektedirler. Bu duruma ilişkin öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıdaki gibidir:

K62: “Öğrencilerine elinden gelen yapan, bir bilgiyi nasıl en iyi şekilde verebilirim gibi fedakar olmayı hayal ediyorum.”

K7: “Vicdanlı öğrenciye değer veren merhametli, kaba saba olmayan, öğrenenin kişiliğinde karakterinde hiçbir şekilde yara açmayan özgüveni yüksek kendinden emin öğrenciler yetiştirmek istiyorum.”

K98: “Öğrencilerini çok seven fedakar, onlara her konuda yardımcı olan bir öğretmen olmayı hayal ediyorum.”

K112: “Eleştirdiğim öğretmenden olmak istemiyorum. Dersi en güzel, eğlenceli ve aynı zamanda öğretici olacak şekliyle işlemek istiyorum.”

K171: “Öğrencileri tarafından sevilen, sayılan ve kendi alanından kendini geliştirmiş, tanınmış bir öğretmen olmayı hayal ediyorum.”

K145: “Okulun bahçesine girince evime girmişim gibi severek ve hakkını vererek yapmak istiyorum”

K99: “Anlamlı bir öğretmen olmak. Çocukların hayatına tatlı dokunuşlar yapabilmek, herkes için faydalı olmak isterim.”

Özetle, öğretmen adayları gelecekte öğrencilerinin hem duyuşsal hem bilişsel yeterliklerine cevap verecek nitelikte bir öğretmenlik yaklaşımı içerisinde olabilecekleri söylenebilir.

3.3. Öğretmenlik mesleğinin geleceği

Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu ise öğretmen adaylarının icra edecekleri öğretmenlik mesleğinin gelecekteki durumuna ilişkin görüşleridir. Bu görüşlerden elde edilen temalar aşağıda Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin temalar

Temalar	Alt Temalar	f	Yüzde
Karamsar ve umutsuz	Geleceği parlak görülmeyen	75	41,7
	Gerektiği değer verilmeyen	42	23,3
	İtibarı yitirilen	31	17,3
Umutlu	Kutsallık atfedilen	18	10
	Önemini koruyan	14	7,7
Toplam		180	100

Tablo 5’de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu (%81) öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin karamsar ve umutsuz bir bakış açısına sahiptirler. Özellikle mesleğin hak ettiği değeri bulamaması, sıradanlaşması, saygınlığı ve itibarının yitirilmesi noktasında vurgu yapan öğretmen adayları günden güne mesleğin önemini yitirileceğini düşünmektedirler. Bu duruma ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri aşağıdaki gibidir:

K23: Çok parlak görmüyorum. Değer günden güne düşüyor. Olumsuz yönde değişiklikler oluyor. Toplumda da günden güne değeri azalıyor.

K89: “Öğretmenlik mesleğinin geleceğini iyi görmüyorum. Hak ettiği değeri hiçbir zaman görmedi. Kutsal bir meslek fakat bunun bilincinde olmayan insanlar var.”

K75: “Şimdiki duruma bakılırsa değeri bilinmeyen geleceği hiç iyi görülmeyen bir meslek gibi görünüyor.”

K95: “İlerde öğretmenlikte hiçbir alanda gerekli ve doğru atamalar yapılamayacağı kanaatindeyim. Bunu çok üzümlere söylüyorum, öğretmenlerin değeri bilinmiyor.”

K56: “Öğretmenlik mesleğinin geleceğini hiç de parlak görmüyorum. Öğretmen adayları sürekli bir endişe içinde olmakta ne kendilerine ne de çevresine karşı olumlu duygular besleyememekte. Ne olacağım, ne olacak, endişesinden kendilerini geliştirememekte sürekli bir ortada kalma durumu yaşamaktadır.”

Diğer taraftan öğretmen adaylarının %19'u öğretmenlik mesleğinin geleceği noktasında umutlu oldukları, her şeye rağmen kutsallığını ve önemini koruyan bir meslek olacağı düşüncesindedirler. Bu duruma ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri aşağıdaki gibidir:

K142: “Günümüzdeki sisteme göre öğretmenlik mesleğine yeterli önem verilmediğini düşünüyorum. Ama ilerde öğretmenlik mesleğinin bütün mesleklerinin en başında bir değere sahip olacağını düşünüyorum.”

K77: “Bu zamanda öğretmenlere çok değer verilmese de gelecekte daha çok saygı görülecek ve ihtiyaç duyulan bir meslek olarak görüyorum.”

K87: “ Maddi anlamda çok büyük bir kazanç değil öğretmenlik mesleği ama manevi anlamda insan yetiştirmek olduğu için öğretmenlik geleceğin mesleğidir.”

K34: “Kutsal bir meslek olarak görülen öğretmenlik eski ihtişamlı günlerinden uzak ve eski önemini yitirmesine rağmen benim gözümde en kutsal meslek olmaya devam ediyor. Öğrencilerinin hayatına dokunan onların hayatlarına büyük ölçüde etkileyecek olan öğretmenlik mesleği değerini korumaya devam edecektir.”

Özetle, öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu mesleklerinin geleceğine ilişkin karamsar ve umutsuz oldukları ama herşeye rağmen önem ve itibarını koruyacağı düşüncesinde oldukları görülmektedir.

3.4. Öğretmen yeterlikleri

Araştırmada elde edilen son bulgu ise, öğretmen adaylarına göre öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliklere ilişkindir. Söz konusu öğretmen adaylarının görüşlerine göre elde edilen temalar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Öğretmen adaylarına göre öğretmen yeterlikleri

Temalar	Alt temalar	f	Yüzde (%)
Bilişsel yeterlikler	Alanında uzman	32	12,70
	Kendini güncelleyebilmesi	25	9,92
	Mesleki formasyon bilgisi	19	7,54
	Problem çözme becerisi	17	6,75
	Teknopedagojik becerisi	15	5,95
Duyuşsal yeterlikler	Merhametli ve şefkatli	32	12,70
	Adil ve eşitlikçi	27	10,71
	İletişim becerileri gelişmiş	21	8,33
	Özgüven sahibi	16	6,35
	Sabırlı	15	5,95
	Empati kurabilen	13	4,37
	İdealist	11	5,16
	Önyargısız	9	3,57
Toplam		252	100

Tablo 6’da görüldüğü üzere öğretmen adaylarının öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliklere ilişkin görüşleri bilişsel ve duyuşsal yeterlikler olarak temalandırılmıştır. Bilişsel yeterliklerde, öğretmenlerin alanında uzman ve donanımlı olması ile teknopedagojik becerilere sahip olması, yani öğretim sürecinin etkililiğini artırmak için teknolojik araçlarını öğretim sürecine entegre edebilmesi vurgulanmaktadır. Ayrıca öğretmen adayları öğretmenlerin çağın gerektirdiği koşullara uygun olarak kendini bilgi ve beceri açısından güncelleyebilmesi, öğrenme ve gelişim psikolojisine uygun öğretim yaklaşımı benimseyebilmesi, öğrencileriyle her yönden ilgilenererek sorunlarını çözebilme kapasitesine sahip olabilmesi gibi yeterliklere sahip olmasına ilişkin görüş belirttikleri görülmektedir. Duyuşsal yeterliklerde ise, öğretmenlerden merhametli ve şefkatli bir yaklaşım içerisinde olması, öğrenci ayrımı yapmadan adil ve eşitlikçi bir anlayışla öğretim sürecini yürütmesi, iletişim becerilerinin gelişmiş olması beklenmektedir. Bu durumlara ilişkin öğretmen adaylarının ifadeleri aşağıdaki gibidir:

K126: “Öncelikle bir öğretmen şefkatli, sevgi dolu, anlayışlı olması gerekir. Mesleki yeterlikleri tam olmalıdır. Sınıfı yönetebilmeli, alan bilgisi fazla olmalı.”

K62: “ Öğretmende olması gereken en büyük yeterlik insan sevgisi ve sabırdır. Öğretmen hoşgörülü, canlı, aktif, sosyal, pozitif, insan ilişkilerinde iyi, lider ruhlu olmalıdır.

K91: Öğrenci sevmelidir bir eğitimci. Mesleğini ve mesleğinin gerekliliklerinin farkında olup ona göre kendini donatmalıdır. Bilgi hazinesini sürekli güncelleştirip ona göre öğrencileri yaşama yönlendirmelidir.

K43: Kendini gerçekleştirmiş ve öğrencilerin kendini gerçekleştirmesine fırsat veren, sevecen donanımlı ve eşitlik ortamına önem veren...”

K112: Öncelikle öğretmene yakışır durumda görünmeli, özgüveni olmalı. Etkileşim kurabilen, sözel ve sözel olmayan davranışlarda kendini ifade edebilmelidir.

K139: “Öğretmende olması gereken öncelikli olarak her konuda tarafsız ve şeffaf olmalarıdır. Öğrenciye seçici olmamalı ve öğrencilerine değer vermelidir.”

Turkish Studies

K19: “Bir öğretmenden beklenen yarınki toplumu oluşturan öğrencileri yetiştirmektir. Yarınki bireylerin taşınması gerekli olan bilgi ve donanıma sahip olarak öncelikle öğretmenlerin bunları taşınması gerekir.”

Genel olarak bulgulara bakıldığında öğretmen adaylarının mesleğe bakış açıları ve gelecekteki öğretmen imgelerinin olumlu olduğu fakat öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin derin bir umutsuzluk ve karamsarlık içinde oldukları görülmektedir. Ayrıca öğretmenin sahip olması gereken yeterliklere ilişkin bilişsel ve duyuşsal olarak kendilerini birçok yönden geliştirmeleri gerektiğini ifade etmektedirler.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Küresel dünyanın ve yerel toplumun ihtiyaçlarına cevap verecek insanın yetiştirilmesi öğretmenler yoluyla sağlanmaktadır. Öğretmenlerin toplumu aydınlatma ve topluma yön vermedeki hayati rolleri ve sorumlulukları dikkate alındığında öğretmen ve öğretmenlik mesleği, üzerinde titizlikle durulması gereken bir konudur. Öğretmenlerin yetiştirme sürecinde iken bu mesleğe ilişkin düşünce dünyalarındaki imgelerin, mesleğe yönelik attettikleri özellik ve duyguların belirlenmesinin gerek geliştirilecek politikalar gerekse mesleğe yönelik alınacak kararlarda önemli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda bu araştırma ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin metaforik algıları, gelecekteki öğretmen imgeleri, öğretmenlik mesleğinin geleceğine ilişkin öngörülleri ve mesleğin gerektirdiği yeterliklere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada ilk olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini ne ile özdeşleştirdiklerine ilişkin metaforlar incelenmiştir. Bu metaforlardan öne çıkan annelik, rehber, babalık, ağaç, ışık, hayat, toprak, fidan, bahçıvanlık gibi metaforların yanında sihirbazlık, panzehir, devrimci, direksiyon, gibi farklı metaforlara da yer verilerek öğretmenliğin oldukça geniş bir yelpazede imgelendirildiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik ortaya koydukları metaforların çeşitliliği diğer benzer araştırmalarda ortaya konulan öğretmen metaforları ile benzerlik göstermektedir (Cerit, 2008; Pektaş ve Kıldan, 2012; Yılmaz, Göçen ve Yılmaz, 2013; Arslan ve Karataş, 2015; Çelik ve Aslan-Çelik, 2017; Martinez-de-la-Hidalga ve Villardon-Gallego; 2017; Poom-Valickis, Oder ve Lepig, 2012). Saban (2004) giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforları ele aldığı çalışmasında adayların en çok bahçıvan, su, güneş, heykeltıraş, çiftçi ve ağaç metaforları oluşturduklarını ifade etmektedir. Eren ve Tekinarslan (2013) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini en çok rehber, anne, kitap, güneş ve ışık metaforları ile imgelendirdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Yılmaz, Göçen ve Yılmaz (2013) ise öğretmen adaylarının öğretmenliği anne-baba, bahçıvan, rehber, anne, aile ve ağaç metaforları ile özdeşleştirdiğini tespit etmiştir. Bu doğrultuda araştırmada öğretmen adaylarının ortaya koydukları metaforların diğer araştırmalarda ortaya konulan öğretmen metaforu ile örtüşen bir yapıda olduğu söylenebilir. Öğretmenlik mesleğinin söz konusu metaforlarla açıklanması; bireylerin davranışlarının şekillendirilmesi ve hayata hazırlanması açısından öğretmenlik mesleğine önem ve kutsallık atfedilmesinin doğal bir sonucu olarak düşünülmektedir. Topçu (2015) hayatların sahibinden çok sanatkârı olarak nitelendirdiği öğretmenler, medeniyetlerin kurulmasında, ilim ile ahlakın toplum içerisinde yaşatılmasında ve devrimlerin temelini oluşturulmasında öğretmenlerin önemine dikkat çekmektedir. Bu noktada öğretmenlerin öğrencilerine ışık ve rehber olarak ideal ve ileri görüşlülük kazandırması, anne ve baba gibi şefkatli bir tutum sergileyerek ahlaki değerleri aşılanması öğretmenlik mesleğinin bir zorunluluğu olarak düşünülmektedir.

Araştırmada ikinci olarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin oluşturdukları metaforların hangi alt temalar altında toplandığı ele alınmıştır. Bu alt temalar “kutsallığıyla öğrenciye şefkat ve merhamet gösteren”, “öğrencinin bilgi ve beceri gereksinimini karşılayan”, “fedakârlığıyla öğrenciye yol gösteren”, “deneyimiyle öğrenciyi şekillendiren” ve “vizyonu ile gelecek nesli

hazırlayan” şeklindedir. Genel olarak bakıldığında öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin metaforları olumlu kategoriler altında toplanmıştır. İlgili alanyazında yapılan diğer araştırmalara bakıldığında Mahlios ve Maxson’un (1998) öğretmenlik mesleğine ilişkin öğretmen ve öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforları “rehber olarak öğretmen”, “yetiştirici olarak öğretmen”, “teşvik edici öğretmen” ve “aktarıcı olarak öğretmen” biçiminde kategorilendirdiği görülmektedir. Buchanan (2015) öğretmen adaylarının metaforlarını öğretmen merkezli pedagoji, öğrenci merkezli pedagoji, eğitim öğretim sürecinde öğretmen kontrolü yüksek ve düşük olmak üzere 4’lü bir düzlemde ele almıştır. Buna göre çiftçi, bahçıvan, deniz feneri, ağaç gibi metaforlar öğretmenin süreçte yüksek kontrole sahip olduğu öğretmen merkezli pedagojiler içerisinde iken; danışman, anne, anne penguen gibi metaforlar öğretmenin süreçte kontrolünün düşük olduğu öğrenci merkezli pedagojiler içerisinde ele alınmaktadır. Ayrıca Kıral (2015) ise yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği metaforlarının; itici istenmeyen bir varlık, bilgi kaynağı, hoş giden değerli bir varlık, mekanik bir varlık, yol gösterici, yönlendirici bir varlık, rahatlatıcı ve sakinleştirici bir varlık temaları altında toplandığını belirtmektedir. Koç (2014) sınıf öğretmeni adaylarının ortaya koydukları öğretmen metaforuna göre; bilgi kaynağı olarak öğretmen, motivasyon kaynağı olarak öğretmen, yol gösterici olarak öğretmen, fedakarlık örneği olarak öğretmen, yetiştirici ve geliştirici olarak öğretmen, lider olarak öğretmen, kişisel gelişim kaynağı olarak öğretmen, tedavi edici ve iyileştirici olarak öğretmen olmak üzere 8 kavramsal kategori ortaya koymuştur. Pinnegar ve diğerleri (2011) öğretmenlik ve öğretmenin rolü bağlamında öğretmen adaylarının kendilerini; ünlü, yaratıcı, uzman, arkadaş, lider, öğrenen, danışman, yetiştirici, performans sunucusu, kurtarıcı, destek ve fedakar olarak öğretmen olmak üzere 12 metafor kategorisinde konumlandıklarını tespit etmiştir. Bu araştırmada öğretmen adaylarının yoğun biçimde öğretmenlik ile şefkat ve merhamet değerlerini özdeşleştirdikleri ve bu özdeşimi de anne-baba gibi metaforlarla yapmaları dikkat çeken bir durumdur. Buradan hareketle öğretmen adaylarının; öğretilerde bulunması gereken temel değer olarak şefkat ve merhametin gerekliliğine işaret ettikleri söylenebilir. Bu durum temelinde öğretmenlerin sahip oldukları tutumların ve sergiledikleri davranışların, bireylerin gelişimleri noktasında etkili bir konumda olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla öğretmenlerin öğrencilerine şefkat ve merhamet duyguları temelinde yaklaşım sergilemesi, birçok eğitsel ve kişisel sorunların çözümüne hizmet edecek, ayrıca öğrencilerde de bu duyguların oluşmasına zemin hazırlayacaktır. Çünkü öğretmenler, değerler eğitiminin merkezinde bulduklarından, öğrenciler öğretmenin değer tercihlerinden etkilenmektedirler (Halstead & Taylor, 2000). Böylesi bir durumda şefkat ve merhamet duygularını yaşayan ve yaşatan öğretmen, öğrencilerinde de bu değerleri inşa edecektir. Diğer taraftan Manisalılıgil (2016) şefkat ve merhamet duygusunun diğer insanlarla bağ kurulmasında ve toplumun esenliğin sağlanmasında önemli bir etken olduğunu ifade etmektedir. Oxford ve diğerleri (1998) öğretmenlerin sosyal düzeni şekillendirmelerine dikkat çekmekte ve sosyal düzeni şekillendiren öğretmenlerin, toplum mühendisliği rolü ile toplumun ihtiyaçlarına göre öğrencileri şekillendirdiklerini ifade etmektedirler. Bu araştırmada öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlar aracılığıyla dikkat çektikleri şefkat ve merhamet değeri; özelde bireyin mutluluğu genelde toplumun düzeni için önemli bir olgu olup, öğretmen yetiştirme programları aracılığıyla öğretmen adaylarında beslenmesi ve üzerinde durulması gereken önemli durum olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada ikinci olarak öğretmen adaylarının gelecekte nasıl bir öğretmen olmak istediklerine ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda öğretmen adayları gelecekte kişisel ve mesleki yeterlikler açısından etkili öğretmen davranışları sergileyen bir öğretmen olmak istedikleri söylenebilir. İlgili alanyazına bakıldığında örneğin; Brophy ve Alleman’a (1991) göre, etkili öğretmenlik için gerekli olan öğretmen davranışlarını; öğretmenin değişim ve gelişim taraftarı olması, hümanist değerleri benimsemesi, yansıtıcı düşünme becerilerine sahip cana yakın olması, istekli ve coşku dolu olması olarak açıklamaktadır. Çelikten, Şanal ve Yeni (2005) etkili bir öğretilerde bulunması gereken en önemli kişilik özellikler; öğrencilere karşı açık görüşlü ve objektif

olma, öğrencilerin beklenti ve gereksinimleri ile bireysel farklılıkları dikkate alma, yenilik ve gelişmelere açık olarak kendini sürekli yenileyebilme, eğitim teknolojisindeki gelişmeleri yakından izleme, düşünce ve davranışlarıyla öğrenciler için model olabilme olarak ifade etmektedirler. Borich (2014) ise; etkili öğretim için öğretmenlerin öğrenme farklılıklarını dikkate alması, bireysel ve öğretici materyalleri hazırlayarak öğretim için çaba harcaması gerektiğini belirtmektedir. Slavin (2017) öğretmenlerin yeterli alan bilgilerine sahip olmasının yanı sıra bilgileri nasıl aktarılması gerektiğine ilişkin pedagojik becerilerinin yüksek olması gerektiğini vurgulamaktadır. Woolfolk (2015) öğretmenlerin öğrenme için uygun ortam oluşturma noktasında öğrencilerine yönelik özgün öğrenme etkinlikleri oluşturabilmesini ve öğrenme hedeflerine ulaşılması için motivasyonlarını sağlayacak şekilde dersi tasarlayabilmesini gerekli görmektedir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının belirttikleri gelecekteki öğretmen profil imgeleriyle, yukarıda alanyazında belirtilen etkili öğretmen davranışlarının örtüştüğü görülmektedir. Diğer taraftan öğretmen adayları gelecekteki öğretmen imgelerine ilişkin görüşlerini ifade ederken mesleğin toplumsal yön ve kazanımlarına da dikkat çekmektedirler. Nitekim öğretmenler toplumların gelişiminde ve değişiminde her zaman önemli rol oynamışlardır (Recepoglu, 2013). Tezcan (2016) öğretmenleri, toplumun değer ve ideallerini formüle eden önderler ve toplumun sürekli gelişmesine çalışan kimseler olarak görmektedir. Bu noktada öğretmenler bir ülkenin kalkınması için gerekli olan nitelikli insan gücünün karşılanmasında, toplumdaki huzur ve sosyal barışın sağlanmasında, bireylerin sosyalleşmesi ve toplumsal hayata hazırlanmasında öğretmenlerin önemli bir konumda oldukları vurgulanmaktadır (Eskicumalı, 2002; Özden, 2013). Dolayısıyla öğretmen adayları toplumsal gelişime katkı sunma adına meslekleriyle ilgili bir farkındalığa sahip olmaları önemli bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

Araştırmada üçüncü olarak elde edilen bir bulgu, öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun öğretmenlik mesleğinin geleceğine yönelik karamsar ve umutsuz olma durumlarıdır. Buna göre öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine gerektiği değerin verilmemesi ve saygınlığını gündün güne yitirmekte olduğu düşüncelerinden hareketle mesleklerinin geleceğini parlak görememektedirler. Bu duruma bağlı olarak öğretmen adaylarına lisans eğitim programları aracılığıyla kazandırılmak istenen gerekli öğretmen yeterliklerini sağlama noktasında öğretmen adaylarının motivasyonlarını düşüren önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir. Karamsar ve umutsuzluk durumuna bağlı olarak öğretmen adaylarının motivasyonlarının düşmesi, gelecekteki mesleklerini başarıyla yeri getirebilmesinin önünde büyük engel oluşturacağı ve mesleklerine aidiyet geliştirememesi sorununu ortaya çıkaracağı düşünülmektedir. Ayrıca öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine kutsal bir meslek olarak önem atfederlerken; diğer taraftan mesleklerinin geleceğine ilişkin umutsuz olmaları üzerinde dikkatle durulması gereken bir durum olarak değerlendirilmektedir. Birmingham (2009) umudu olmayan bir öğretmenin kızgınlık, tükenmişlik ve yıpranmaya maruz kalacağını, umudu az olan bir öğretmenin şefkat, eşitlik, adalet, sosyal adaleti teşvik ve yüksek standartları koruma noktasında zaafiyet göstereceğini, güvenli ve destekleyici bir öğrenme ortamına bağlılığı gerektiren bu zorlu işi yapma noktasında manevi gücünden yoksun kalacağını ifade etmektedir. Şahin (2011) öğretmenlerin %81'inin gelecekle ilgili olumsuz düşünceler taşıdığını ve %91'inin atanamama durumunda yaşamlarının çok olumsuz etkileneceğini düşündüklerini ortaya koymuştur. Ceyhan (2004) öğretmen adaylarının genel olarak umutsuzluk düzeylerinin düşük olmakla birlikte; öğretmenlik mesleği ile ilgili bir iş bulamayacağı beklentisi taşıyanların, bulacağı beklentisi taşıyanlara göre daha yüksek umutsuzluk düzeyine sahip olduklarını tespit etmiştir. Tümkeya, Aybek ve Çelik (2007) öğretmenlerin seçimine yönelik olarak yapılan Kamu Personeli Seçme Sınavı'nın öğrenciler üzerinde umutsuzluk oluşturduğunu ifade etmektedir. Buna göre erkek öğrenciler bayan öğrencilere göre, yaşı büyük öğrencilerin ise daha küçük yaşta öğrencilere göre daha umutsuz olduklarını bildirmektedir. Snyder ve diğerleri (2003) umut düzeyi yüksek olan öğretmenlerin hedefleri hakkında çok net olduklarını ve öğretmenlerin kendileri umuda

Turkish Studies

sahip olmadıklarında çevresindekiler için de bir umut modeli olmasının zor olduğunu ifade etmektedir. Çelikten, Şanal ve Yeni (2005) öğretmenlik mesleğinin değişen iktidarların uygulamalarından çok hızlı etkilendiğini belirterek öğretmen yetiştirme ve atanması konusunda siyasi iktidarlar değişse bile milli bir politikasının olması gereğinin önemine işaret etmektedir. Bu bağlamda öğretmen adayları mesleklerinin gerektirdiği yeterliklere sahip olabilmesi ve mesleki süreçte kendisinden beklenen sorumlulukları yerine getirebilmesi, ayrıca topluma yararlı bireyler yetiştirerek toplumsal gelişimi sağlayabilmesi için öğretmen adaylarının mesleklerinin geleceğine umutla bakabilmeleri gerekmektedir.

Son olarak araştırmada ele alınan bir diğer durum, öğretmen adaylarının öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliklere ilişkin görüşleridir. Bu görüşler incelendiğinde öğretmen adaylarının yeterliklere ilişkin olarak; alanında uzman olma, kendini güncelleme ve teknopedagojik beceri gibi bilişsel yeterlikler yanında merhametli ve şefkatli olma, adil ve eşitlikçi, özgüven sahibi, sabırlı, ön yargısız gibi duyuşsal yeterliklere de değindikleri görülmektedir. Selvi (2010) öğretmenlerin sahip olmaları gereken yeterlikleri; alan yeterlikleri, araştırma yeterliği, program yeterliği, yaşamboyu öğrenme yeterliği, sosyo-kültürel yeterlikler, duygusal yeterlikler, iletişim yeterliği, bilgi ve iletişim teknolojileri yeterliği ve çevresel yeterlikler olmak üzere 9 boyutta ele almaktadır. (Olson ve Wyett, 2000) çağdan çağa farklılık gösterse de tarihsel olarak ele alındığında öğretmenlerde aranan yeterliklerin bilişsel ve duyuşsal boyutlar arasında gidip geldiğini belirtmektedir. Eğitimde standart testler ve standartlaşmanın sonucu olarak öğretmen yeterliklerinde daha çok bilişsel yeterliklerin vurgulandığını ancak duyuşsal yeterliklerin de bir o kadar önemli olduğunu belirtmektedir. OECD (2010)'a göre 21. yüzyılın getirdiği önemli değişimler, bireylerin sahip olmaları gereken yeterlikleri ve öğrenme ortamlarının yeniden tasarlanmasını zorunlu kılmıştır. Zengin öğretim stratejileri repertuarına sahip olma, hem kurum için hem de kurumlar arası profesyonel ağlar yoluyla işbirlikli çalışabilme, öğrenci performansını izleme ve öğretimde dijital kaynaklardan yararlanarak öğretimde teknolojiyi etkili bir araç olarak kullanabilme ve kendi öğretimi üzerinde eleştirel yansıtma yapabilme öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlikler arasındadır. TED (2009) günümüz koşullarında bir öğretmenin sahip olması gereken yeterlikler arasında; öğrencilere ve öğrencilerin öğrenmesine adanmış olma, teknolojik pedagojik alan bilgisi, öğretimi planlama ve uygulama, değerlendirme ve izleme, öğrenme ortamında etkili iletişim sağlama, bireysel ve mesleki gelişimi planlama ve gerçekleştirme, diğer paydaşlar ile işbirliği, mesleki mevzuatı bilme ve anlamının yer aldığını belirtmektedir. Bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliklerine ilişkin görüşleriyle gelecekteki öğretmen imgelerinin uyuşması, ayrıca bu görüş ve imgelerin alanyazında ifade edilen öğretmen yeterlikleriyle örtüşmesi; öğretmen adaylarının mesleki bilinç ve farkındalık kazandıklarını gösteren bir durum olarak görülmektedir. Bu anlamda öğretmen adaylarının bilişsel ve duyuşsal olarak öğretmenlik mesleğine ilişkin hazırbulunuşlukları, öğretmenlik mesleğinin temelini oluşturan kişisel ve mesleki yeterliklerin kazanımını kolaylaştıran bir etken olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak; öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine ilişkin oluşturdukları metaforlar aracılığıyla mesleğin kutsallığına ve önemine, sevgi ve fedakarlık gerektiren bir meslek olduğuna dikkat çekmişlerdir. Ayrıca gelecekte öğrencilerinin topluma faydalı bireyler olabilmesi için mesleklerinin hakkını verecek şekilde fedakarlık gösteren, onlara rol model olan unutulmayacak bir öğretmen olmayı hayal etmektedirler. Diğer taraftan planlı ve disiplinli bir şekilde bireysel farklılıkları dikkate alan, kendi özgün öğretim stratejileri oluşturabilen yenilikçi bir öğretmen profili çizdiklerini öngörmektedirler. Bir diğer sonuçta ise öğretmen adaylarının ilgili alanyazınla örtüşen şekilde öğretmen yeterliklerine ilişkin bir öğretimde olması gereken birçok kişisel ve mesleki yeterlikleri ifade ettikleri görülmektedir. Bütün bu olumlu sayılabilecek durumların yanında öğretmen adayları mesleklerinin geleceğine ilişkin öğretmen olarak atanamama kaygısına ve toplum içerisinde itibarını yitirmesine bağlı olarak, umutsuz ve karamsarlık içerisinde oldukları ve

Turkish Studies

geleceklerini parlak görememeleri durumu dikkate değer ve düşündürücü bir sonuç olarak göze çarpmaktadır.

Yukarıda elde edilen bulgu ve sonuçlar ışığında şu önerilerde bulunulabilir: Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine verdikleri önem ve kutsallık temelinde; meslek için gerekli bilişsel ve duyuşsal yeterliklerin sağlanması ve mesleki kapasitelerinin geliştirilmesi için lisans eğitim süreci öğrenme-öğretme etkinlikleri açısından zenginleştirilmelidir. Bugünün öğretmen adayları yarının öğretmenlerinin 21. yüzyıl bireylerini yetiştirme noktasında ihtiyaç duyacakları kişisel ve mesleki yeterlikler konusunda lisans eğitim programı güncellenebilir. Ayrıca öğretmen adaylarının mesleklerinin geleceğine ilişkin umutsuzluklarının temelindeki etkenlerin belirlenerek bunların giderilmesine yönelik önlemler alınmalı ve genel anlamda milli, sürdürülebilir ve tutarlı eğitim politikaları temelinde öğretmen ataması yapılmalıdır. Özellikle öğretmen atamalarındaki kontenjanların sınırlılık durumu ve ülkemizin öğretmen ihtiyacı göz önünde bulundurularak, eğitim fakülteleri lisans programlarındaki öğrenci kontenjanlarının düşürülmesi yönünde adımlar atılmalıdır. Bu duruma bağlı olarak eğitim fakültesinde lisans programı olmayan, fakat okullarda branş olarak ihtiyaç duyulan alanlar için pedagojik formasyon programı sürdürülmelidir. Ayrıca öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin metaforları lisans eğitimine başlamadan önce, eğitim sürecinde ve sonunda bütüncül bir anlayışla değerlendirilebilmesi için boyamsal araştırmalar yapılabilir. Öğretmen olarak hizmet veren kişilerle öğretmenlik mesleğine ilişkin metaforik algı çalışmaları yürütülebilir. Öğretim elemanları ve üyelerinin öğretilerde sahip olması gereken yeterliklere ve öğretmen adaylarının mesleklerinin geleceğine ilişkin umutsuzluklarının nasıl giderilebileceği noktasında görüşleri alınabilir.

KAYNAKÇA

- Arslan, D., & Karataş, Z. (2015). Mirror of Prospective Teachers' Mind: Metaphors. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 197, 1464-1471.
- Aslan, D. & Köksal-Akyol, A. (2006). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ve Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 51-60.
- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim*, 35(171), 100-108.
- Balcı, A. (1989). Eğitimsel Araştırmanın Eğitimsel Sorunların Çözümünde Uygulaması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 411-420.
- Birmingham, C. (2009). The Disposition of Hope in Teaching. *Teacher Education Quarterly*, 36(4), 27-39.
- Bozdoğan, A. E., Aydın, D. & Yıldırım, K. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8(2), 83-97.
- Brophy, J. E. & Alleman, J. (1991). Activities As Instructional Tools: A Framework For Analysis and Evaluation. *Educational Researcher*, 20, 9 - 23.
- Bursal, M., Buldur, S. (2016). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Meslek Tercih Nedenleri Ve Geleceklerine Yönelik Beklentileri: Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 351-376.

- Cerit, Y. (2008). Öğretmen Kavramı İle İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen Ve Yöneticilerin Görüşleri. *Journal Of Turkish Educational Sciences*, 6(4), 3-13.
- Ceyhan, A. A. (2004). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programına Devam Eden Öğretmen Adaylarının Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 91-102.
- Çelik, Ö., & Aslan-Çelik, M. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Bir Meslek Olarak Sınıf Öğretmenliğine İlişkin Metaforik Algılarının Karşılaştırılması. *Trakya University Journal Of Social Science*, 19(1), 75-91.
- Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Darling-Hammond, L., A.E. Wise, and S.P. Klein. 1999. *A License to Teach*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Eren, A., & Tekinarslan, E. (2012). Prospective Teachers' Metaphors: Teacher, Teaching, Learning, Instructional Material and Evaluation Concepts. *International Journal of Social Sciences & Education*, 3(2), 435-445.
- Eret-Orhan, E. & Ok, A. (2014). Öğretmenlik Programlarını Kimler Tercih Ediyor? Adayların Giriş Özellikleri ve Öğretmenliğe Yönelik Tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(4), 75-92.
- Eskicumalı, A. (2002). Eğitim, Öğretim ve Öğretmenlik Mesleği. Y. Özden (Ed.), İçinde *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi
- Borich, G. D. (2014). *Etkili Öğretim Yöntemleri*. (B. Acat, Çev. Edt.) Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Gençay, S. (2009). Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Umutsuzluk ve Yaşam Doyumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (27), 380-388.
- Guerrero, M. C. M. ve Villamil, O. S. (2002). Metaphorical Conceptualizations of ESL Teaching and learning. *Language Teaching Research*, 6 (2), 95-120.
- Halstead, J. M. ve Taylor, M. J. (2000). Learning and Teaching About Values: A Review of Recent Research. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 169 – 203.
- İhlas Haber Ajansı (İHA), (2016). *Öğretmen sayısını Milli Eğitim Bakanı açıkladı* 31.03.2016 <http://www.ihha.com.tr/haber-ogretmen-sayisini-milli-egitim-bakani-acikladi-547956/> 20.10.16 tarihinde erişildi.
- Kıral, E. (2015). Öğretmen Adaylarının Algılarına Göre Öğretmen Metaforları. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, Aralık 2015, 6(1), 57-65.
- Kırmoğlu, H. (2010). Türkiye'deki Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Son Sınıf Öğrencilerinin İstihdam Sorunu Açısından Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (1), 37-46.
- Koç, E. S. (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen ve Öğretmenlik Mesleği Kavramlarına İlişkin Metaforik Algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 51-72.
- Mahlis, M., & Maxson, M. (1998). Metaphors As Structures For Elementary and Secondary Preservice Teachers' Thinking. *International Journal of Educational Research*, 29(3), 227-240.

- Manisalıgil, A. (2016). Kayıp Merhametin İzinde. K.Sayar & A. Manisalıgil, içinde *Merhamet Devrimi (3. Baskı)* (s.13-182). İstanbul: Timaş Yayınları
- Martínez-de-la-Hidalga, Z., & Villardón-Gallego, L. (2017). Using Metaphors To Know The Conceptions About The Teaching Profession In Initial Teacher Education. *International Journal of Educational Psychology*, 6(2), 183.
- McMillan, J. H. ve Schumacher, S. (2010). *Research in Education: Evidence-Based Inquiry* (7th ed.). London: Pearson.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. Selahattin Turan (Çev. Edt.), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- OECD (2010). *The Nature of Learning: Using Research to Inspire Practice*. OECD Publishing.
- Oğuzkan, F. (1998). *Öğretmenliğin Üç Yönü*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Olson, C. O., & Wyett, J. L. (2000). Teachers Need Affective Competencies. *Education*, 120(4), 741-741.
- Özden, Y. (2003). *Öğrenme ve Öğretme Kuramları*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Pektaş, M., & Kıldan, A. O. (2012). Farklı Branşlardaki Öğretmen Adaylarının “Öğretmen” Kavramı İle İlgili Geliştirdikleri Metaforların Karşılaştırılması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 271-287.
- Pinnegar, S., Mangelson, J., Reed, M., & Groves, S. (2011). Exploring preservice teachers’ metaphor plotlines. *Teaching and Teacher Education*, 27(3), 639-647.
- Poom-Valickis, K., Oder, T., & Lepik, M. (2012). Teachers’ Beliefs Regarding their Professional Role: a Gardener, Lighthouse or Circus Director?. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 69, 233-241.
- Recepoglu, E. (2013). Öğretmen Adaylarının Yaşam Doyumları ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 311-326.
- Saban, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Öğretmen” Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008). Okula İlişkin Metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (55), 459-496.
- Selvi, K. (2010). Teachers’ Competencies. *Cultura International Journal of Philosophy of Culture and Axiology*, 7(1), 167-175.
- Slavin, R. (2017). *Eğitim Psikolojisi Kuram ve Uygulama*. (G. Yüksel, Çev. Edt). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Snyder, C. R., Lopez, S. J., Shorey, H. S., Rand, K. L., & Feldman, D. B. (2003). Hope Theory, Measurements and Applications To School Psychology. *School Psychology Quarterly*, 18(2), 122-139.
- Şahin, İ. (2011). Öğretmen Adaylarının Öğretmen İstihdamı ve Mesleki Geleceklerine İlişkin Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(3), 1167-1184.
- TED (Türk Eğitim Derneği). (2009). *Türk Eğitim Derneği Öğretmen Yeterlikleri*. Ankara: Adım Okan Matbaacılık.

-
- TEDMEM (2014). *Öğretmen Gözüyle Öğretmenlik Mesleği Rapor Dizisi: 3*. [Erişim Adresi] <https://tedmem.org/download/ogretmen-gozuyle-ogretmenlik-meslegi?wpdmdl=968>
- Tezcan, M. (2016). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tümekaya, S., Aybek, B., & Çelik, M. (2007). An Prediction of Hopelessness And State-Trait Anxiety Levels Among Teacher Candidates Before The KPSS Exam. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(2), 967-974.
- Türk Eğitim-Sen (2015). *Atanamayan Öğretmen Sayısı 70 Binden, 350 Bine Çıktı!* [Erişim Adresi] http://www.turkegitimsen.org.tr/icerik_goster.php?Id=6044
- Ünal, E. & Şimşek, S. (2008). İlköğretim Bölümü Anabilim Dallarında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 7(1), 41-52.
- Woolfolk, A. (2015). *Eğitim Psikolojisi*. İstanbul: Kaknüs Yayınları: Pegem A Yayıncılık
- Yılmaz, F., Göçen, S., & Yılmaz, F. (2013). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algıları: Bir Metaforik Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1),151-164.